

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ**

**Қўлёзма хукуқида
УЎК:36:336(575.1)**

ҚАРШИЕВ ОТАБЕК АБДУЛЛАЕВИЧ

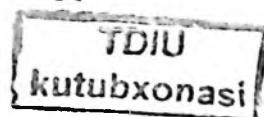
**СУҒУРТА КОМПАНИЯЛАРИ МОЛИЯСИНИ САМАРАЛИ
ТАШКИЛ ЭТИШ ЙЎЛЛАРИ**

Ихтисослик: 08.00.07 – “Молия, пул муомаласи ва кредит”

иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)
илемий даражасини олиш учун
ДИССЕРТАЦИЯ

**Илмий раҳбар:
иқтисодиёт фанлари номзоди,
доцент Ишонқулов Низамжон
Файзуллаевич**

Тошкент – 2022

МУНДАРИЖА:

КИРИШ

1-БОБ	Суғурта компаниялари молиясини ташкил этишнинг илмий-назарий ва концептуал асослари.....	12
1.1	Суғурта компаниялари бизнес моделида молиявий бошқарувни ташкил қилишнинг илмий-назарий асослари ва функциялари.....	12-24
1.2.	Замонавий шароитларда суғурта компаниялари молиясини ташкил қилишнинг мақсади, вазифалари ва принциплари.	24-39
1.3.	Суғурта компаниялари молиявий ресурсларини шаклланиш манбалари хусусиятлари.....	39-52
I	боб бўйича хulosалар.....	52
2-БОБ	Суғурта компаниялари молиясини самарали ташкил этиш амалиётининг амалдаги ҳолати таҳлили.....	53
2.1.	Суғурта компанияларида капиталлар таркибини оптимал ташкил этиш амалиёти таҳлили.....	53-61
2.2.	Суғурта компаниялари активлар таркиби ва жорий активлари самарадорлигининг таҳлили.....	61-81
2.3.	Суғурта компаниялари молиявий натижаларини шаклланиши ва уни тақсимланиш тизимини самарали ташкил этиш амалиётининг таҳлили.....	81-97
II	боб бўйича хulosалар.....	97
3-БОБ	Суғурта компанияларида бизнес-жараёнлар инжиниринги ва реинжиниринги молиявий фаолиятни инновацион усули сифатида	99
3.1	Бизнес-жараёнлар реинжиниринги ва суғурта маҳсулотлари инжиниринги - суғурта компанияларида молиявий фаолиятни ташкил қилишнинг инновацион усули сифатида.....	99- 113
3.2.	Суғурта компанияларида молиявий оқимларни бошқариш тизимини такомиллаштириш йўллари.....	113- 130
3.3.	Суғурта компаниялари молиясни самарали ташкил этиш орқали улар фаолиятини барқарор ривожлантириш йўллари.....	130- 145
III	боб бўйича хulosалар.....	146
	Хulosса	
	Фойдаланилган адабиётлар рўйхати	149

Кириш

Диссертация мавзусининг долзарблиги ва зарурати. Жаҳонда юқори иқтисодий салоҳиятга эга молиявий тараққиётнинг замонавий тенденциялари мамлакат молия тизимида капиталнинг ҳаракатланиши, инвестицион лойиҳаларни биргаликда амалга ошириш, компанияларнинг молиявий муносабатларини самарали ташкил этишда замонавий молиявий механизмларни жорий этишнинг аҳамияти ошиб бормокда. Дунё бозорида суғурта мукофотлари мамлакат ялпи ички маҳсулотидаги кўрсаткичларида юқори салмоққа эга бўлиб ҳисобланади. Ривожланган давлатларнинг иқтисодиётида ялпи ички маҳсулотнинг ўртача “10-11 фоиздан кўпроғи суғурта компаниялари томонидан суғурта · мукофотлари сифатида яратилади”¹. Мазкур тенденция суғурта компаниялари фаолиятининг барқарор ривожланишидаги роли нечоғли юқори эканлиги, бу борадаги илмий изланишларни ривожлантириш заруратини кўрсатмоқда.

Жаҳонда суғурта компанияларининг молиявий фаолиятини самарали ташкил этиш борасида учта асосий йўналиш танлаб олинади: биринчиси, суғурта компаниялари йирик инвесторлар ва молия бозорининг дифференциаллашган тармоғи ҳисобланади; иккинчиси, суғурталовчилар банклар ва молия иснтитутларига интеграллашган молиявий муносабатларга киришиб боради; учинчиси, суғурта компаниялари ўз рискларини суғурталаш орқали корхоналар ва уй хўжаликларининг молиявий барқарорлигини таъминлашга қаратилган диверсификация жараёнини доимий равишда амалга ошириб борадилар. Халқаро суғурта назоратчилари уюшмаси маълумотларига кўра, 2020 йилда суғурта активлари глобал молиявий активларнинг 12 фоизини ташкил этади². Шу боисдан, молиянинг асосий функционал элементларидан бири компаниялар молиявий-хўжалик фаолиятини комплекс баҳолаш диагностикасини такомиллаштиришга эътибор қаратилмоқда.

¹ <https://stats.oecd.org/#>

² IAIS халқаро суғурта назоратчилари уюшмаси (<https://www.iaisweb.org>)